

DORPSONTWIKKELING

Inspirerende voorbeelden
uit Gelderland
en handreikingen
voor de praktijk

nr. 1 | 2011-2012 |
Stichting Werkorganisatie VKK-FDG

DORPSONTWIKKELING

Inspirerende voorbeelden uit Gelderland
en handreikingen voor de praktijk

Colofon

Jaargang: 2011-2012, nummer 1

Een uitgave van: Stichting Werkorganisatie VKK-FDG

Vormgeving: Jacqueline de Maertelaere

Druk: Weevers Grafimedia

Eindredactie: Ben Kothuis

Tekst: Leidy van der Aalst, Sjouke Bakker, Albert Bos,
Peter van Heek, Josien Hissink, Mieke Sanders,
John Smeets, Nicolette Verkleij, Willy Waalderbos,
Niko Wiendels en Clementine Wintraecken

Fotografie: Sjouke Bakker, Jelle Boesveld (pagina 11) en
anderen

Ontwerp afbeelding pagina 15: WZH+ Hengelo Gld

Ledenkaart: Jacqueline de Maertelaere en
Chris Frencken

Oplage: 1500

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Thema's:	
Financiering, wet- en regelgeving	2
Cases: Ondersteuning Dorpsbudget Spijk Financiën	
Actief burgerschap en burgerbetrokkenheid	4
Cases: Kleine kernenbeleid Accommodatiebeleid Dorpsplannen Plattelandsparlement	
Activiteiten en sociale samenhang	6
Cases: Bruisend dorps huis Deil Activiteitenkalender Leren van elkaar	
Slimme combinaties in de binnenruimte	8
Cases: Thuis technologie Kulturhus Van school naar dorps huis	
Slimme combinaties in de buitenruimte	10
Cases: Dorpsplein Overasselt Jeu de boulesbaan Gelselaar Dorpsbouwkundige Kern met pit	
Mobiliteit en vervoer	12
Cases: Ouderenbus Euregionale buurtbus Verkeersveiligheid scholen	
Wonen	14
Cases: WOEL CPO Meddo Zorgwoningen	
Duurzaamheid	16
Cases: Biogas Samenwerking LochemEnergie	
Recreatie binnen en buiten	18
Cases: Kerkenpadenknooppunt Sportbeats Euregio-ruiterpaden VVV in dorps huis	
Plattelandseconomie	20
Cases: ZZP'ers Dorps huis Azewijn Supermarkt Herwen Warenmarkt	
Informatie over de VKK Gelderland	22
Informatie over de Federatie Dorps huizen Gelderland	24
Leden VKK en FDG: samen een dekkend netwerk in Gelderland	26

VKK en FDG werken samen in de ondersteuningsinstelling VKK-FDG

“VKK-FDG wil een bijdrage leveren aan het versterken van de sociale infrastructuur in dorpen door directe en praktische ondersteuning op maat te bieden.”

Willy Waalderbos en Leidy van der Aalst-Wolken

Voorwoord

In dorpen en buurtschappen nemen plattelanders tegenwoordig zelf het initiatief. Ook de uitvoering van de plannen wordt veelal zelf gedaan. De Vereniging Kleine Kernen Gelderland (VKK) en de Federatie Dorpshuizen Gelderland (FDG) geven daarbij ondersteuning en advies, want dorpsontwikkeling en een vitaal platteland staan zowel bij de VKK als de FDG centraal. In de Stichting Werkorganisatie VKK-FDG werken de twee plattelandsorganisaties samen. De VKK en de FDG stellen zich in deze gids aan u voor en presenteren tien inspirerende voorbeelden van concrete bewonersinitiatieven in de provincie Gelderland.

Plattelanders zelf aan de slag

“De krachten moet je bundelen om het dorp aantrekkelijk te maken, vooral voor jonge gezinnen”, zegt een van de geïnterviewde dorpelingen. Het typeert de moderne plattelander die zelf initiatief neemt, de uitvoering van de plannen op zich neemt en daarbij ook de samenwerking zoekt. Naast een inspiratiebron is deze gids ook een informatiebron met voorbeelden van ondersteuning die VKK en FDG kunnen bieden. Het dorpshuis als huis van het dorp verbindt de lokale dorpsbelangenorganisatie en het dorpshuisbestuur. Met een terugtrekkende overheid, het toevoegen van nieuwe functies, de bezuinigingen en de krimp door demografische ontwikkelingen komt er veel af op deze lokale besturen.

Vrijwilligers helpen vrijwilligers

VKK-FDG wil een bijdrage leveren aan het versterken van de sociale infrastructuur in dorpen door directe en praktische ondersteuning op maat te bieden. VKK-FDG is een 100 procent tweedelijns werkorganisatie en wordt voor ongeveer 50 procent van haar inkomsten gesubsidieerd door de provincie Gelderland. De Werkorganisatie VKK-FDG is gespecialiseerd in ondersteuning van vrijwilligers en werkt ook zelf met vrijwilligers die getraind worden in het adviseren bij en het begeleiden van processen in dorpen en buurtschappen.

Provinciale dekking

VKK-FDG wil het steuntje in de rug zijn, zodat een actieve burger niet zelf het wiel opnieuw hoeft uit te vinden, maar gebruik kan maken van ervaringen die elders zijn opgedaan. We faciliteren ervaringsuitwisseling en kennisdelen, zoals tips voor slimme combinaties van functies. Samen bereiken we alle dorpen en buurtschappen in de provincie Gelderland. De provinciale schaalgrootte werkt efficiënt en effectief, bovendien is er een landelijke samenwerking binnen de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen (LVKK) en het landelijk netwerk www.dorpshuizen.nl.

Bovendorps en gemeenteoverstijgend

Niet alleen de dorps huizen en dorpsbelangenorganisaties, ook gemeenten met veel kleine kernen weten de VKK en de FDG te vinden. Samen met deze gemeenten worden nieuwe initiatieven mogelijk gemaakt, vaak met ondersteuning van de provincie door de regeling gemeenschapsvoorzieningen en sociale cohesie. In het nieuwe sociale profiel van de provincie Gelderland worden de thema's actief burgerschap, gemeenschapszin, leefbaarheid en voorzieningen met specifieke aandacht voor het platteland genoemd. De Provincie Gelderland profileert zich daarbij als 'gezagvolle gesprekspartner', als katalysator van processen en als stimulator van innovaties. VKK-FDG sluit hier naadloos op aan.

Willy Waalderbos, voorzitter VKK Gelderland en voorzitter Stichting Werkorganisatie VKK-FDG
Leidy van der Aalst-Wolken, voorzitter FDG en vice-voorzitter Stichting Werkorganisatie VKK-FDG

Financiering, wet- en regelgeving

Cases

Ondersteuning

Een dorps huis wordt meestal gerund door vrijwilligers, terwijl wet- en regelgeving (zoals ANBI-status, BUMA-rechten, para-commercie) vaak professionele kennis vragen. De FDG heeft die kennis en ze stelt die graag ter beschikking.

www.federatie-dorpshuizen-gelderland.nl

Dorpsbudget Spijk

In Spijk is uitgezocht welk bedrag de gemeente Rijnwaarden jaarlijks besteedt in Spijk. Door zelfwerkzaamheid kan het dorp geld vrijspelen voor de uitvoering van het dorpsplan.

www.stichtingspijktief.nl

Financiën

De FDG verzorgt voor haar leden, tegen een redelijke vergoeding, de financiële en loonadministratie. Dit gebeurt op maat, geheel volgens de wensen van de klant.

www.federatie-dorpshuizen-gelderland.nl

Wie dorps huizen zegt, zegt Fré Hogenbirk. De oud-voorzitter van de Federatie Dorps huizen Gelderland (maar nog steeds bestuurslid) heeft een grote staat van dienst als het gaat om belangenbehartiging van dorps huizen en het werk van vrijwilligers daarbij. Vanuit eigen ervaring als oud-voorzitter van het dorps huis in Heerde zoekt Hogenbirk in het grote woud van wet- en regelgeving alle informatie en voert hij een onverdroten strijd voor duidelijkheid en het belang van dorps huizen. Zijn contacten reiken tot in de Tweede Kamer.

Energiebelasting terugkrijgen

"Neem de energiebelasting", begint Hogenbirk, "heel actueel. Een dorps huis dat alleen zalen beschikbaar stelt zou geen algemeen nut zijn en dus kon men geen energiebelasting terugvragen. Onzin natuurlijk en dat steekt mij. Dan duik ik er in met als resultaat dat het wel kan! Met terugwerkende kracht van vijf jaar. Maar dan blijkt dat de terugaafformulieren niet deugen en moet je daar achteraan. Weer naar Den Haag, weer overleg. Maar ook dat is gelukt. Via de Inspectie Energiebelasting in Emmen kunnen dorps huizen nu hun energiebelasting terugvragen."

Samen alert blijven

Dat is geregeld, maar er blijft genoeg over voor Fré Hogenbirk. "De vrijwilligersvergoeding, de ANBI-status, de BUMA en SENA, maar ook de bouwsubsidie van de gemeente die via de leges weer gedeeltelijk terugbetaald wordt. De overheid is enthousiast over vrijwilligerswerk, maar om vrijwilligers daadwerkelijk te steunen is nog veel te winnen. De Wet Onroerende Zaken (WOZ) voor dorps huizen is een voorbeeld. In de gemeente Gaasterland-Sloten in Friesland zijn dorps huizen daarvan vrijgesteld, net zoals kerken. Kijk, dat is meedenken! Als FDG ligt daar een belangrijke taak en daar speel ik mijn rol graag in mee. Via de site van de FDG, maar ook via www.dorps huizen.nl proberen we alle informatie toegankelijk te maken. In februari organiseer ik altijd een bijeenkomst voor penningmeesters. Wie wil is welkom om bijgepraat te worden, want samen moeten we alert blijven."

"Dorps huizen zijn belangrijk in het kader van de Wmo en dat mag de gemeente honoreren door mee te denken. Bijvoorbeeld door vrijstelling van WOZ."

Fré Hogenbirk

Actief burgerschap en burgerbetrokkenheid

Cases

Kleine kernenbeleid

In de gemeente Bronckhorst is samen met de VKK een kleine kernenbeleid van onderop ontwikkeld dat uitgaat van twee sporen; communicatie via dorpsbelangenorganisaties en dorpsontwikkeling via het maken van dorpsplannen.

Accommodatiebeleid

Om randvoorwaarden te scheppen voor optimaal gebruik van dorpshuizen doen gemeenten er goed aan aandacht te besteden aan dorpshuizen in hun accommodatiebeleid. Zoals bijvoorbeeld Wijchen, Oldebroek en Apeldoorn. www.spectrum-gelderland.nl

Dorpsplannen

VKK Gelderland heeft een eigen methodiek ontwikkeld voor het maken van een dorpsplan. Basis is de breed samengestelde dorpswerkgroep die begeleid wordt door twee vrijwillige procesbegeleiders van de VKK. www.vkkgelderland.nl

Plattelandsparlement

Tweejaarlijks organiseren VKK, FDG en anderen het Plattelandsparlement Gelderland. Dit om de aandachtspunten van het platteland op de politieke agenda te zetten.

www.gelderlandindebat.nl en www.plattelandsparlement.nl

“Het idee om politici in contact te brengen met plattelandsbewoners vind ik erg goed!” Aan het woord is Jan Leemkuil uit Miste. “De opzet van het Plattelandsparlement spreekt mij aan, het is een zinvol debat tussen plattelandsbewoners en politici. Er zijn veel kleine kernen met initiatieven. Overal bruist het!”. Leren van elkaar bepleit Leemkuil als nevendoel van het Plattelandsparlement. “Zonder de VKK Gelderland, de FDG en de LVKK was er geen plattelandsparlement van de grond gekomen. Landbouworganisaties deden vroeger veel voor het platteland. Deze rol is door de VKK-FDG en de LVKK overgenomen.” Leemkuil vindt de VKK en FDG zo belangrijk dat elke bewoner van het platteland een euro zou moeten bijdragen. “Met deze euro’s is minder overheidssubsidie nodig voor het voortbestaan van de VKK-FDG.”

Locale economie

“In de vorig jaar verschenen buurtschappenvisie van Winterswijk was opvallend dat alle plattelandsbewoners niet willen dat de landbouw wordt verplaatst naar een industrieterrein.” Leemkuil ziet dit als opsteker voor de boeren die door willen gaan met de landbouw op de huidige locatie. “Tegelijkertijd is het van belang dat er voldoende geld blijft stromen in het gebied om het leefbaar te houden, anders trekt de jeugd weg. Naast landbouw moet de overheid het mogelijk maken dat boerderijen en schuren ook anders gebruikt kunnen worden, bijvoorbeeld voor kantoorfuncties. Je kunt je druk maken voor wonen, dorpshuizen, verenigingsgebouwen, maar de lokale economie moet ook gestimuleerd worden.”

Leemkuil ziet mogelijkheden om de neerwaartse spiraal om te buigen door de toepassing van groene energie. Het geld blijft dan in het gebied en gaat niet naar een rijke sjeik. “Toerisme en paardensport leveren banen op en zorgen voor nevenactiviteiten voor aannemers en loodgieters voor onderhoudswerkzaamheden. Snel internet op moderne campings zorgt ook voor de ontwikkeling van het platteland”, besluit Jan Leemkuil.

“Landbouworganisaties deden vroeger veel voor het platteland. Deze rol is door de VKK-FDG en de LVKK overgenomen.”

Jan Leemkuil

Activiteiten en sociale samenhang

Cases

Bruisend dorpshuis Deil

Dorpshuis 't Duifhuis in Deil staat letterlijk en figuurlijk centraal in het dorp en tracht die plek volop inhoud te geven ter versterking van de samenhang in het dorp.

Activiteitenkalender

In elke keuken van Oosterhuizen hangt de jaarkalender met alle activiteiten. De foto's zijn een feest van herkenning. De kalender en de website vormen de PR van het dorp.

www.oosterhuizen.eu

Leren van elkaar

In Teuge leren oud en jong van elkaar: breien, koken uit eigen moestuin, bloemschikken, maar ook elektronisch bankieren en een mobieltje bedienen.

Dorpscontactpersoon Marianne Wieggers is kartrekker.

www.algemeenbelangteuge.nl

Vrijwilliger van het Jaar van de NCRV word je niet zomaar, daar moet je wel wat voor doen. Thea de Valk en Thea van Haren doen er wat voor. Eerstgenoemde als voorzitter van het dorpshuis in Balgoy, de tweede 30 jaar lang als penningmeester. "Ik heb onze voorzitter gepromoot voor de prijs. Het was fantastisch toen zij hem kreeg en daarmee alle vrijwilligers, die het dorpshuis maken tot dat bruisende centrum waar alles samenkomt."

En er komt veel samen in 't Ballegoyke weet Thea van Haren. "Harmonie, sport, ouderen, crèche... Ze zitten hier allemaal. Als het café in het dorp stopt, zal het carnaval ook wel deze kant uitkijken. Misschien dat we zelfs feesten en partijen moeten doen. In de winter zit het al bomvol. Maar dat wil je als dorpshuis natuurlijk ook."

Binnen en buiten

Uniek in Balgoy is dat het dorpshuis ook 'buiten' is. "Want tennisbanen, schaatsbaan, jeu de boules en voetbalveldje horen er net zo goed bij. Net zoals de Jongeren Ontmoetings Plaats en de beweegtuintuin voor ouderen. Maar ook binnen zijn verenigingen het hele jaar actief en dat stimuleren wij. Zo help je elkaar."

Dat het dorpshuis floreert is een kwestie van actief zijn, nog meer dan geld, vindt Thea. "Al moet je wel weten waar iets te halen is als je aanpassingen moet doen of nieuwe inventaris nodig hebt. Het Oranje Fonds of Vitaal Gelderland kunnen dan geweldig helpen."

In het dorpshuis hangt een planbord met alle activiteiten van het jaar zodat die goed gespreid plaatshebben. "Iedereen in Balgoy komt in het dorpshuis en waardeert het. Maar dat vraagt inzet en dat kan alleen dankzij vrijwilligers. Met een kleine vergoeding of een schouderklopje belonen we dat. Want alleen samen houdt je het dorpshuis zo bruisend als nu."

"Een bruisend dorpshuis is een kwestie van samen de handen uit de mouwen steken. Van besturen tot letterlijk de schoonmaak toe."

Thea van Haren

Slimme combinaties in de binnenruimte

Cases

Thuistechnologie

VKK Gelderland is betrokken bij thuistechnologieprojecten in IJzendoorn, Megchelen, Heteren, Nieuw-Dijk en Stokkum. Hierbij worden handige technische hulpmiddelen toegankelijk gemaakt voor iedereen om langer en zelfstandig thuis te blijven wonen. www.usus.nl/domotica-thuistechnologie

Kulturhus

Een kulturhus is een samenwerkingsconcept voor multifunctioneel gebruik van ruimtes, overgevaaid uit Denemarken. Daardoor kunnen voorzieningen behouden blijven. Met startsubsidie van de provincie ontwikkelde Spectrum in samenwerking met FDG hier voor een beleid. www.kulturhus.nl

Van school naar dorpshuis

Het schoolgebouw in Hoog-Keppel is verbouwd tot dorps- huis. Het eigendom is van de gemeente overgegaan naar de Stichting Dorpshuis Keppel. De school – die met sluiting werd bedreigd – is nu hoofdhuurder van het dorpshuis. www.dorpshuiskeppel.nl

Dorpshuis Het Hart in Eefde biedt onderdak aan circa 80 verenigingen en heeft een aantal vaste huurders. Kinderopvang De Blokkentoren, een peuterspeelzaal, buitenschoolse opvang, de bibliotheek en Stichting Sociaal Cultureel Werk zijn er gevestigd. Sensire thuiszorg heeft hier haar uitvalsbasis. Daarnaast organiseert het dorpshuis activiteiten voor de gemeenschap. "Afgelopen winter hebben we vijf keer op zondag een aanschuifmaaltijd voor ouderen georganiseerd", vertelt bestuurslid Hannelore Majoor. "Dat was een enorm succes en blijkt duidelijk te voorzien in een behoefte. Het kost niet veel, is laagdrempelig en indien nodig zorgen we ook voor vervoer."

Huis voor het dorp

Het dorpshuis heeft de ambitie om letterlijk Huis voor het Dorp te worden. Majoor: "Dat doe je door in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen en te proberen daar iets van mee te pakken." Om de sociaal maatschappelijke organisatie te kunnen huisvesten heb je een commerciële exploitatie nodig. Uitgangspunt van het bestuur is zonder subsidie te draaien. De inkomsten komen uit verhuur van ruimtes voor vergaderingen, bruiloften, partijen, recepties, condoleances, dansavonden en optredens, zie ook www.hetharteefde.nl. De winst die uit deze commerciële poot (Het Hart bv) komt, vloeit rechtstreeks naar de maatschappelijke stichting en komt daarmee ten goede aan het dorp.

Beheerder Barry de Weerd en zijn team zijn van essentieel belang voor het welslagen. Hij is een bekend dorpsfiguur die goed ligt bij de bevolking. Een andere succesfactor vormt het stabiele bestuur, dat weinig mutaties kent. De bestuursleden zijn deskundig en vertegenwoordigen verschillende disciplines. Deze veelzijdigheid is hun kracht. Bovendien heerst er een open informele sfeer en houden ze de lijnen kort. Behalve slimme combinaties binnen, heeft Het Hart ook een kunstgrasveld. Dat is een buitenontmoetingsplek voor het dorp is geworden. Op momenten dat dit niet gebruikt wordt door de sportvereniging of voor een evenement, doet het dienst als trapveld voor de plaatselijke jeugd en komt op die manier ook weer ten dienste van de gemeenschap.

"Maatschappelijk verantwoord ondernemen en commercie gaan bij ons hand in hand."

Hannelore Majoor

Slimme combinaties in de buitenruimte

Cases

Dorpsplein Overasselt

Overasselt heeft sinds kort een autovrij dorpsplein, een wens uit het dorpsplan. Het plein bestaat uit een evenemententerrein, een podium, een petanquebaan, een trapveldje en er staat een tafeltennistafel. Bij vorst kan er geschaapt worden.

www.dorpsplatformoverasselt.nl

Jeu de boulesbaan Gelselaar

Op vrijdagavonden tussen april en oktober wordt een informele competitie gehouden voor tweetalen. Zowel jong als oud uit Gelselaar komt op de gezellige maandelijkse ontmoetingsavond met wel 80 deelnemers.

www.gelselaar.nl

Dorpsbouwkundige

In Oene heeft de dorpsbouwkundige van het Gelders Genootschap een schets gemaakt voor het gewenste dorpsplein. Op basis van 'no cure no pay' kan, via de VKK, de dorpsbouwkundige worden ingezet.

www.vkkgelderland.nl

Kern met pit

De KNHM organiseert in 2012 weer de wedstrijd Kern met Pit. Per provincie kunnen acht tot twaalf bewonersgroepen aan de slag om binnen een jaar hun idee voor hun leefomgeving te realiseren. www.kernmetpit.nl

In Noordijk wordt met inzet van vele vrijwilligers gewerkt aan een ontmoetingsplein. Hiervoor is provinciale subsidie aangevraagd uit de regeling Sociale Cohesie. Volgens het dorpsplan is de 820 zielen tellende gemeenschap hecht. De dorpsbewoners ontmoeten elkaar bij de openbare Tormijnschool of bij 't Haarhoes. In 2001 kwam dit gemeenschapshuis tot stand dankzij een zeldzaam staaltje opofferingsgezindheid en saamhorigheid van de Noordijkse gemeenschap.

"De inzet van zo'n 150 vrijwilligers is beloond door de KNHM. We kregen het Kern met pit-predikaat!", aldus voorzitter Gerbert Oonk van Noordijks Belang. "Ons dorp kent een zeer actief verenigingsleven, wat mag blijken uit de 24 verenigingen en stichtingen." Historische vereniging Oud Noordijk heeft zijn onderkomen in De Oale Schole. Jaarlijks organiseren de leden tal van activiteiten zoals de slachtsite in november met het alom bekende 'vetpriezen'. In het bezoekerscentrum De Oale Schole worden regelmatig exposities gehouden.

Inspiratie

Behoud van de school, het gemeenschapshuis en De Oale Schole staan centraal in het dorpsplan. Toevallig liggen de drie gebouwen in elkaars verlengde. Na het bijwonen van een thema-avond van de VKK over de subsidieregeling sociale cohesie en de functie van ontmoetingsplekken ontstond het idee om de pleinen van de drie locaties te verbinden tot één ontmoetingsplek. Met een inloopbijeenkomst voor alle verenigingen is de opgedane informatie gedeeld.

Organisatie, coördinatie en partners

Het eerste ontwerp van hovenier Johan Geerdink leidde tot vele reacties en inbreng. Gezamenlijk heeft men een concreet plan ontwikkeld met zeer veel draagvlak. Met ondersteuning van de VKK is het plan verder uitgewerkt tot een project, waarin natuurlijk buitenspelen, een educatieve moestuin met 'vergeten' groenten en een hofje voor de ouderen met een jeu de boulesbaan belangrijke elementen zijn. "Krachten bundelen om het dorp aantrekkelijk te maken, vooral voor jonge gezinnen", ziet Gerbert Oonk als de taak van Noordijks Belang.

"Krachten bundelen om het dorp aantrekkelijk te maken, vooral voor jonge gezinnen."

Gerbert Oonk

Mobiliteit en vervoer

Cases

Ouderenbus

De stichting Ouderen in Lochem zorgt voor vervoer met busjes voor ouderen zonder vervoer. Zo haalt men tegen een kleine bijdrage mensen uit hun isolement. De busjes worden bestuurd door vrijwilligers.

www.ouderenwerklochem.nl

Euregionale buurtbus

De buurtbus Spijk – Zevenaar is een groot succes. De route gaat via Elten in Duitsland. Hierdoor gaan er ook Nederlandse kinderen uit Duitsland naar de basisschool in Spijk!

www.buurtbusrijnwaarden.nl

Verkeersveiligheid scholen

Dorpstafel Kesteren heeft met drie scholen, leerlingen, ouders en omwonenden gewerkt aan verkeersveiligheid. Samen met de gemeente Neder-Betuwe, ANWB's Streetwise en de fietsenmaker zijn harde en zachte veiligheidsmaatregelen genomen.

www.dorpstafel.nl/kesteren

Van maandag tot en met zaterdag rijdt tussen Wolfheze en Doorwerth weer een bus. Een welkom initiatief. Aan het eind van de proefperiode van twee jaar waren er al dertigduizend opstappers! Drie keer zoveel als nodig volgens de subsidievoorwaarden van de Stadsregio. Misschien komt dat door de persoonlijke service. Rob Spaan, voorzitter van de buurtbusvereniging vertelt dat het belangrijk is dat de vrijwillige chauffeurs behulpzaam en sociaal vaardig zijn. "Niet iedereen is zo snel met in- en uitstappen. Een helpende hand is welkom." Meer dan vijftig vrijwilligers houden de buslijn in stand.

Aansluiting

Voor bewoners van Het Schild, een centrum voor blinde en slechtziende ouderen in Wolfheze, is de buurtbus echt een levensader tot de samenleving die bijdraagt aan zelfstandigheid. Een populaire bestemming is het centrum van Oosterbeek, waar men kan overstappen richting Arnhem of Wageningen. In Oosterbeek bezoekt men de wekelijkse warenmarkt, maar ook het gezondheidscentrum Dennenkamp, waar huisarts, apotheek, fysiotherapie en prikpost onder een dak zijn gevestigd. Aan het eind van de buslijn is het overdekt winkelcentrum De Weerd in Doorwerth, waar een kopje koffie gedronken kan worden.

Uit de bus, in het bos

Op de bus gelden de OV-chipkaart en de OV studentenkaart. Daarnaast kan men voor een enkel ritje een los kaartje kopen. De bus is te vinden via www.9292ov.nl en via www.buurtbusveluwezoomwest.nl. Hier zijn ondermeer wandelkaarten te downloaden met routes die starten bij de haltes. De buurtbusvereniging heeft ook een toeristische folder gemaakt om tripjes met de bus te maken.

Redacteuren van De Gelderlander, editie Renkum, schrijven regelmatig wetenswaardigheden over de buurtbus. De bus heeft een uurdienst en mag maximaal acht passagiers vervoeren. Soms is de bus vol en moeten mensen wachten op de volgende bus. Als troost worden dan tegoedbonnen gegeven die recht geven op een kopje koffie bij een van de sponsors. Zojuist is een tweede lijn geopend binnen de gemeente Renkum. Hopelijk wordt die net zo'n succes.

"De vrijwillige chauffeurs moeten behulpzaam en sociaal vaardig zijn. Niet iedereen is zo snel met in- en uitstappen."

Rob Spaan

Wonen

Cases

WOEL

De Stichting WOEL (Wonen Op Eigen Locatie) ondersteunt CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap). Met CPO ontwikkelen leden van de kopersvereniging onder begeleiding van een deskundig bureau hun eigen woningbouwproject. www.stichtingwoel.nl

CPO Meddo

Een aantal jongeren heeft zich verenigd in Kopersvereniging Meddo om zo een positie te verwerven in het nieuwbouwproject Roetendaal-Plus. Het resultaat is dat er nu 13 betaalbare starterswoningen staan. www.meddo.net (wonen, kopersvereniging)

Zorgwoningen

Kulturhus De Borg in Babberich brengt een dorps huis, een school, de kinderopvang en straks een supermarkt samen. Dankzij woningcorporatie Baston Wonen en zorginstelling Diafaan worden op de verdieping zorgwoningen gerealiseerd met dienstverlenende ruimtes. www.kulturhusbabberich.nl

In 2006 startte in Keijenborg het project Dorpen Groeien Op Eigen Wijze (DGOEW) met als doel om kleine dorpen te laten groeien op een eigen, natuurlijke wijze. Voormalig varkensboer Jozef Siemes zag mogelijkheden om in het kader van het project zes woningen te realiseren op zijn erf.

Zoekzone voor bebouwing

Het erf van Siemes ligt in de zoekzone voor bebouwing rondom Keijenborg. Deze zone was een van de aanbevelingen van de projectgroep DGOEW en zij is vastgesteld door de gemeente. Er is een ontwerp gemaakt voor de herontwikkeling van het erf met daarop drie vrijstaande woningen en een 3 onder 1 kap woning. De gemeente eist dat één van de woningen een starterswoning is en dat er een woning uit het middensegment bij zit.

Voor de zoektocht naar potentiële kopers is samengewerkt met de Kopersvereniging van de Dorpsraad Keijenborg. Om een huis te mogen kopen moet je lid zijn van de Kopersvereniging en volgens de statuten binding hebben met het dorp. Dit kan zijn doordat je er werkt, woont of vroeger hebt gewoond. Er hebben zich al 21 personen opgegeven.

Organisatie

Zodra de gemeente de bestemmingsplanwijziging goedkeurt, kunnen verdere plannen worden gemaakt voor de bouw. Jozef Siemes hoopt deze wijziging in september 2011 rond te hebben. "Het zijn steeds kleine stapjes. Maar we komen wel dicht bij het doel."

De kopers financieren straks de bouw van hun huis. Het ontwerp van de buitenkant staat vast, maar de indeling kan zelf worden bepaald. Veel werkzaamheden, bijvoorbeeld het grondwerk, kunnen gezamenlijk worden gedaan om kosten te besparen. Bij het project DGOEW waren de gemeente Bronckhorst, de Dorpsraad Keijenborg, het Gelders Genootschap, de VKK Gelderland, de Stichting Landschapsbeheer Gelderland en de Gelderse Milieufederatie betrokken. Bij de uitvoering werkt voormalig agrariër Siemes samen met architecten, de Dorpsraad Keijenborg en de gemeente Bronckhorst. www.keijenborg.info

"Het zijn steeds kleine stapjes. Maar we komen wel dicht bij het doel."

Jozef Siemes

Duurzaamheid

Cases

Biogas

Stichting Biomassa Hellowil wil duurzame energie uit lokale bronnen. Innovatief is dat er ruw biogas geleverd zal worden aan steenfabriek De Wienerberger en, gemengd met aardgas, aan de nieuwbouwwijk Haaften-Noord. De opbrengsten worden ingezet voor dorpsontwikkeling.

Samenwerking

In Varsselder vinden de dorpsbelangenvereniging en het dorpshuis elkaar in de gezamenlijke aanpak voor een gemeenschapshuis en een dorpswebsite waar alle verenigingen hun nieuws opzetten. Denken vanuit de burger noemen ze dat. www.varsselderveldhunen.nl

LochemEnergie

Met het burgerinitiatief van de bevolking van Lochem is LochemEnergie opgericht, om in de eigen energiebehoefte te voorzien. Door gezamenlijke inkoop en onderhoud van bijvoorbeeld zonnepanelen blijft de prijs laag. www.lochemenergie.net

Het dorp Vragender in de Achterhoek wil volledig zelfvoorzienend zijn met lokaal opgewekte duurzame energie. Het project Hagenwind is het grootste binnenlandse windmolenpark. De molens leveren voldoende energie voor 10.000 huishoudens. Elf initiatiehouder zijn verenigd in V.O.F. Hagenwind. Het zijn de zeven eigenaren van de gronden, waarop de windturbines staan en vier deelnemers van buiten het gebied. Niet alleen de energieproductie, maar ook het energieverbruik van het dorp krijgt aandacht.

Uitwisselen van kennis en ervaring

De Algemene Ledenvergadering van VKK Gelderland 2010 had als thema duurzaamheid. Vragender heeft daar contact gelegd met Timo Veen, een van de sprekers die vertelde over Hoonhorst, het Duurzaamste dorp van Overijssel 2010.

Duurzaamheid als rode draad

De centrale ontmoetingsplaats in Vragender, multifunctioneel centrum De Bult, was aan een opknappbeurt en uitbreiding toe. Duurzame energie was een belangrijk aandachtspunt. Nu is de accommodatie zelfvoorzienend op het gebied van energie. "Door speciale folie op het dak wordt elektriciteit opgewekt en voor warmte zijn er enkele zonnecollectoren", vertelt bestuurslid Jan Gebbink, agrariër en ondernemer in duurzaamheid. "De innovatieve folie is niet zo afhankelijk van de dakhelling als de gewone zonnepanelen. Door de folie kan de dakconstructie lichter zijn."

Saldering

Het zonnedak levert zoveel energie dat De Bult als grootproducent is gaan tellen. Dat houdt in dat men minder krijgt voor de geleverde energie dan de kostprijs. Het verschil in prijs heet saldering. In de Tweede Kamer wordt nu gesproken of het mogelijk is om de verschillen te verkleinen. Daar valt voor toekomstige initiatieven winst te halen. De energiehuishouding van De Bult kan als goed voorbeeld dienen voor andere (sport-)voorzieningen en dorpshuizen. Het motto van Hoonhorst geldt ook in Vragender: Denk breed, handel concreet.

"Door speciale folie op het dak wordt elektriciteit opgewekt en voor warmte zijn er enkele zonnecollectoren."

Jan Gebbink

Recreatie binnen en buiten

Cases

Kerkenpadenknooppunt

In het Inrichtingsplan Zieuwent worden de oude (huidige) kerkenpaden verlengd tot aan het kerkplein. Het toekomstige 'knooppunt Kerkenpaden' verbindt de twaalf kilometer vrijliggende wandel- en fietspaden.
www.belvedere.nu

Sportbeats

Verenigingen in Maurik maken samen met welzijnswerk en jongerenwerk het activiteitenprogramma Sportbeats voor de jeugd. Het programma betreft jongeren bij verenigingen en stimuleert contact en afstemming tussen verenigingen.
www.jonginburen.nl (zoek op sportbeats)

Euregio-ruiterpaden

De Euregio-ruiterroute ligt in een natuurlandschap van ruim 6000 km² langs de Rijn, Nederrijn, Waal, Maas en IJssel. In totaal ligt hier meer dan 1300 km ruiterroute, waarvan een deel door Duitsland loopt. Dit netwerk wordt nog verder uitgebreid met hulp van diverse dorpsbelangenorganisaties.
www.achterhoektepaard.nl

VVV in dorpshuis

In Gorssel is een servicepunt van de VVV gevestigd in Sport en Cultureel Centrum 't Trefpunt.
www.trefpunt-gorssel.nl

In Ochten is sinds het voorjaar van 2010 een Dorpstafel (dorpsbelangenorganisatie) actief. Er wordt gewerkt aan leefbaarheids-thema's die inwoners van het dorp belangrijk vinden. Een van de vele goede ideeën was 'een ommetje rond het Waaldorp'. Na een half jaar voorbereiding is op 21 mei 2011 het Rondje Ochten officieel geopend.

Samenwerking

Het idee is opgepakt door de Taakgroep Groen, bestaande uit drie inwoners. De Historische Kring Kesteren en omstreken sloot zich bij het initiatief aan, evenals het recreatiebedrijf Uit@waarde. Peter Kegelaar adviseerde, ondersteunde en inspireerde de Taakgroep vanuit de gemeente Neder-Betuwe. "Als het aan hem had gelegen, was het een rondje van vier uur geworden", vertelt Taakgroeplid Bert de Vries. De Historische Kring heeft in de route aandacht kunnen schenken aan de geschiedenis van het gebied en de historische elementen die nog zichtbaar zijn in het landschap, zoals de verdedigingslinie. Er is allereerst een concept route bedacht, zonder daarbij over particuliere grond te hoeven. Uit@waarde heeft gezorgd voor de bewegwijzering, het routeboekje en de communicatie met kranten. "Dankzij veel enthousiaste mensen liep het eigenlijk heel soepel", vertelt Taakgroeplid Aly Mijnheer. Het rondje is bekostigd uit sponsoring vanuit de lokale gemeenschap en het leefbaarheidsbudget dat de Dorpstafel jaarlijks van de gemeente Neder-Betuwe krijgt.

Bewegen

Volgens wethouder Van Neerbos past het rondje Ochten prima in het streven van de gemeente om mensen meer te laten bewegen. Bovendien verbinden de routes de geschiedenis van het dorp met het prachtige landschap en de rivieren Waal en Linge. Met een bijzondere ganzenfanfare voorop, werd het ommetje geopend. De route is te vinden op de website www.dorpstafel.nl

"Bij de totstandkoming van de routes hebben we geen beren op de weg gezien! De begeleiding vanuit de gemeente was fantastisch."

Aly Mijnheer

Plattelandseconomie

Cases

ZZP'ers

In het Kulturhus Beltrum wordt een deel van de vergaderruimte toegankelijk voor ZZP'ers, die overdag de ruimte kunnen gebruiken als kantoor, waarbij ook gebruik gemaakt kan worden van print- en kopieerfaciliteiten. www.raadvanoverleg.beltrum-online.nl

Dorpshuis Azewijn

In Azewijn dreigde de verenigingszaal te verdwijnen. Stichting Dorpshuis Azewijn heeft het pand met provinciale subsidie gekocht en opgeknapt. Vervolgens is een convenant afgesloten met café, dorps huis en voetbalclub voor gezamenlijke exploitatie. www.partijcentrumdedeel.nl

Supermarkt Herwen

In Herwen wordt de lokale supermarkt zo erg gemist dat de bewoners willen investeren in een eigen supermarkt die deels met vrijwilligers wordt gerund. De dorpsbelangenorganisatie Herwen Actief is kartrekker. www.herwenactief.nl

Warenmarkt

Een markt met max. vijf kramen kan een oplossing bieden voor het ontbreken van bijv. een supermarkt. Er is dan geen verordening nodig. Het voorbeeld van Rekken staat op www.vkkgelderland.nl (thema's, voorzieningen)

De dorpen Zwartebroek en Terschuur hebben een lokaal bedrijventerrein aan de Tolboomweg. Na jarenlange lobby van Plaatselijk Belang Zwartebroek/Terschuur werd dit bescheiden bedrijventerrein enige jaren geleden uitgegeven. Binnen korte tijd waren de percelen aan de man gebracht en in gebruik genomen. Van dit terrein maken lokale ondernemers gebruik, maar ook is het een van de vestigingslocaties van een grote aannemer in infrastructuur.

Aan de Tolboomweg worden paneermeel en stoffen voor de voedingsmiddelenindustrie geproduceerd. Een ander bedrijf brengt vraag en aanbod op het gebied van afvalstoffen bij elkaar. Hierbij wordt gezocht naar de meest duurzame oplossing binnen redelijke financiële grenzen.

Veiligheid zelf geregeld

Na enkele inbraken is een gezamenlijk systeem van beveiligingscamera's geplaatst. De wens uit het dorpsplan voor een bedrijfsverzamelgebouw is nog niet gerealiseerd. Op diverse adressen zijn wel meer ondernemers gevestigd. Sommige bedrijven verhuren een deel van hun bedrijfsruimte.

Plaatselijke vrijwillige brandweer

Voorzitter Gijs-Jan Berkhof van Plaatselijk Belang Zwartebroek/Terschuur vertelt: "Diverse ondernemers en hun werknemers op ons bedrijventerrein doen ook dienst bij de vrijwillige brandweer. Een veilig gevoel." Ook dat is een vorm van binding met de lokale samenleving. Door het lokale bedrijventerrein is de aanrijtijd van de brandweer korter.

Saté

De lokale betrokkenheid blijkt ook uit de uitnodiging voor de nieuwjaarsreceptie van Vereniging Dorpshuis Zwartebroek en Plaatselijk Belang Zwartebroek/Terschuur. De Terbroekse Industriële Kring zorgt dat er ook een satépan staat waar iedereen uit mag smullen: win win, lekker lekker!

"Diverse ondernemers en hun werknemers op ons bedrijventerrein doen ook dienst bij de vrijwillige brandweer. Een veilig gevoel."

Gijs-Jan Berkhof

Informatie over de VKK Gelderland

Versterking van de leefbaarheid in de dorpen en op het platteland

Dorpsbelangenorganisaties (dbo's) besloten in 1987 dat de belangen van kleine kernen op het platteland beter behartigd zouden kunnen worden door samenwerking. Zo ontstond de Vereniging Kleine Kernen Achterhoek/Liemers (VKK-AL). Uitbreiding van de vereniging naar de Veluwe, Gelderse Vallei en het Rivierengebied leidde in 2005 tot de Vereniging Kleine Kernen Gelderland (VKK Gelderland). De vereniging telt in 2011 134 leden. De VKK Gelderland is als provinciale koepel aangesloten bij de Landelijke Vereniging van Kleine Kernen (LVKK). Het gezamenlijke doel luidt: 'versterking van de leefbaarheid in de dorpen en op het platteland'. Hierbij zijn ongeveer zes miljoen mensen gebaat.

Belangenbehartiging

De VKK Gelderland behartigt de belangen van alle plattelandsbewoners van Gelderland in verschillende streekcommissies, gebiedscommissies, het ROCOV (Regionaal Overleg Consumentenorganisaties Openbaar Vervoer) en het waterschap Rijn & IJssel. Daarnaast wordt samen met de FDG het PlattelandsParlement Gelderland tweejaarlijks georganiseerd om het platteland op de politieke agenda te zetten.

Projecten

De projecten van de VKK komen voort uit de wensen en ideeën uit de dorpen of vanuit actuele ontwikkelingen. Bij de uitvoering wordt samenwerking gezocht met inwoners, gemeenten en maatschappelijk betrokken organisaties. Op www.vkkgelderland.nl staat een overzicht van alle lopende projecten.

Een dorpsplan maken: leefbaarheid in perspectief

Met de door de VKK ontwikkelde bottom-up methode maken dorpsbewoners samen een dorpsplan. Daarin beschrijven ze hoe hun dorp er over tien jaar uit moet zien. Met begeleiding van twee getrainde VKK-procesbegeleiders kan elke dbo een eigen dorpsplan maken

Kennisuitwisseling

De VKK organiseert cursussen, themabijeenkomsten en studiedagen over diverse thema's. Met de Kleine Kernen Koerier houdt de VKK Gelderland haar leden en andere belangstellenden op de hoogte van inspirerende nieuwtjes en de laatste ontwikkelingen op het Gelderse platteland. Sinds 2011 wordt de Kleine Kernen Koerier digitaal uitgebracht. Via www.vkkgelderland.nl kunt u kosteloos abonnee worden.

Voor enquêtevragen voor een woningbehoeftenonderzoek, verslagen van bijeenkomsten, cursusdata of andere actuele informatie kunt u terecht op onze website. Hier vindt u ook de aangesloten dbo's.

Onderzoek

De VKK voert zelf, maar ook samen met diverse onderwijsinstellingen, onderzoeken uit. Met de uitkomsten van die onderzoeken is gerichte en goed onderbouwde belangenbehartiging mogelijk.

Projectbureau 'no cure, no pay'

Elke dbo kan voor het aanvragen van subsidies of fondsen een projectidee bespreken met de VKK. Vervolgens wordt gekeken of het idee past binnen de subsidiecriteria. Op 'no cure, no pay' basis wordt de volledige aanvraag en de vereiste rapportage begeleid vanuit het kantoor.

Steun

De VKK wordt gesteund door bedrijven, organisaties en particulieren met sympathie voor kleine kernen en het platteland. Als vriend van de vereniging steunen zij moreel en financieel het werk van de VKK. De Stichting Vrienden van de VKK Gelderland is bereikbaar via het kantoor.

Organisatie

Adviseurs

De groep VKK-adviseurs bestaat uit enthousiaste vrijwilligers die hun kennis en ervaring graag beschikbaar stellen aan de VKK en haar leden. De VKK-adviseurs en hun specialismen zijn: Jan Bruinshoofd: Ruimtelijke Ordening; Eduard Poodt: Landbouw, natuur- en landschapsprojecten, agrarisch natuurbeheer; Henk Reijmer: Openbaar Vervoer en onderwijs; Gerard Roos: Plattelandsvernieuwing, reconstructie, leefbaarheid en kleine kernenbeleid; Ton Hissink: PR en communicatie.

Bestuur

De VKK Gelderland heeft tien bestuursleden: Ate van Balen, Tinie te Dorsthorst, Wim Giesbers, Theo Harbers, Pieter Hulsegge,

Wim Krusselbrink, Joop Spijkers, Ria Vreman, Willy Waalderbos en Ton Wormgoor.

Vrijwilligers

Er is een groot aantal vrijwilligers bij de VKK Gelderland actief. Hieronder vallen 60 door de VKK Gelderland getrainde procesbegeleiders voor het maken van een dorpsplan. Daarnaast zijn er verschillende vrijwilligers die ondersteuning bieden op het kantoor: Nanja Bakker, Sjouke Bakker, Jan Bleumer, Ingrid Blom, Rianne Boenink, Gerri Boenink, Gert Boesveld, Albert Bos, Erik Bosgoed, Martin Bouwmeesters, Anne ten Brummelhuis, Reiny Dijkstra, Amanda Bruns, Vincent Brus, Jan van Dommelen, Erik van Eek, Erik Fröling, Rick Hageman, Sjoerd Haitsma, Christian Hazenoot, Riti Herman-Mostert,

Jannes Herman-Mostert, Henny Hermans, Willemijn Hooglugt, Krijno Horlings, Karen IJssels, Vanessa Jacobs, André Jellema, Tjeerd Kalsbeek, Pieter Klop, Gemma Koning, Ben Kothuis, Anne Kruft, Herman Lensink, Henny Lokhorst, Sander van Loon, Gerrit Muller, Niels Olthof, Geert Jan Oosterhuis, Pieter Pelsers, Dirk van Pijkeren, Henk Remmerswaal, Maaïke Riemersma, Ina Roeterdink, Pieter Rozema, Ruud Rüter, Jan Rutten-van Neerven, Carlijn Savelkoul, Ineke Schoenmaker, Vivian Siebering, Hans Suurmond, Erik te Bokkel, Birgitte te Kaat-Brus, Caroline ter Ellen, Wiebe Terwel, Martine Tukker, Bas van den Dries, Bert van Setten, Peter Venhuis, Petra Vervoort, Edwin Vriezen, Inge Waarlo, Peter Waterkoort en Klaas Westerbeek.

Medewerkers

De VKK Gelderland heeft 4 medewerkers. Op de foto van links naar rechts:

- Sjouke Bakker (medewerker secretariaat, junior consulent) sjoukebakker@vkkgelderland.nl
- Josien Hissink (consulent Rivierengebied) josienhissink@vkkgelderland.nl
- Peter van Heek (coördinator, consulent Achterhoek/Liemers) info@vkkgelderland.nl
- Albert Bos (consulent Veluwe/Vallei) albertbos@vkkgelderland.nl

Contactinformatie

Kantoor, bezoek- en postadres:
Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL ZELHEM
(0314) 63 11 68
info@vkkgelderland.nl
www.vkkgelderland.nl

Openingstijden kantoor:

Dinsdag, woensdag en donderdag van 9.00 tot 17.30 uur.

Informatie over de Federatie Dorpshuizen Gelderland

Een eerste stap voor optimaal beheer

De Federatie Dorpshuizen Gelderland (FDG) wil de belangen behartigen van alle dorpshuizen en multifunctionele gebouwen (kultuurhusen) in kleine kernen en dorpen. Deze gebouwen nemen een prominente plaats in binnen de gemeenschap van zo'n dorp en zijn van essentieel belang voor de leefbaarheid. Vaak echter krijgen beheerders en bestuurders bij exploitatie en beheer van een dorpshuis te maken met wet- en regelgeving van de rijksoverheid, bepalingen en afspraken van de horeca, subsidiemogelijkheden van provincie en instellingen en lokaal beleid van een gemeente. Al dat 'gedoe' vraagt kennis van zaken en inzet voor overleg en informatiewinning. Veel kunnen bestuurders zelf, maar vaak is professionele hulp nodig. En juist die hulp kan de Federatie bieden. Maar de FDG biedt nog meer:

Belangenbehartiging

De FDG behartigt de belangen van alle 158 aangesloten dorpshuizen bij o.a. fiscus, gemeenten en subsidiegevers. Zo helpen we de besturen bij het overleg met de eigen gemeente als het gaat om paracommercie, bestemmingsplan of accommodatiebeleid, onderhouden we contacten met de provincie voor projectsubsidies en proberen we tegenstrijdigheden in de regels of beperkingen in de wet bespreekbaar te maken bij het Rijk. Dat doen we collectief, zodat iedereen ervan profiteert, maar bij acute problemen helpt de FDG ook individueel met advies.

Ondersteuning

De FDG helpt u bij subsidieaanvragen. Wij adviseren als u nieuwe inventaris nodig hebt en daarvoor het Oranje Fonds wilt aanspreken. Op verzoek en tegen een betaalbaar tarief kunnen wij ook helpen bij jaarverslagen en (loon)administratie en uiteraard

zetten wij onze kennis en ervaring graag ter beschikking van onze leden, bijvoorbeeld in uw contacten met de belasting. Ook adviseren wij bij verbouw en juridische of personele vragen en wij bemiddelen vakkundig bij conflicten. Spectrum CMO Gelderland ondersteunt de Federatie Dorpshuizen Gelderland. De adviseurs Nicolette Verkleij, Gerrit Kapteijns en John Smeets worden ondermeer ingezet bij visieontwikkeling, nadenken over nieuwe functionaliteiten van dorpshuizen, indienen van verbouwingsplannen en uitgeven van de nieuwsbrief.

Kortingen

Dorpshuizen zijn openbare gelegenheden en als u muziek draait bent u dus verplicht auteursrechten af te dragen. De FDG heeft voor haar leden een collectieve en uniforme regeling getroffen met BUMA en SENA waardoor de dorpshuizen in de

laagste categorie vallen, ongeacht hun grootte. Daarbovenop is nog eens een fikse korting bedongen. Ook als het gaat om verzekeringen heeft de FDG een compacte polis in de aanbieding, opnieuw tegen gereduceerd tarief. Dat scheelt niet alleen veel zoekwerk, maar ook harde euro's!

Vraagbaak

Bij het draaiend houden van een dorpshuis komen vele vragen op u af over statuten, huur- en pachtovereenkomsten, arbeidscontracten, reglementen, bouw, inrichting of aanschaf. Via onze vraagbaak op internet proberen we de meest gestelde vragen te beantwoorden en

daarmee vergroten we de zelfredzaamheid van dorpshuizen. Mocht uw vraag nog niet bekend zijn of zo specifiek, dan zoeken we het antwoord erbij. Dankzij onze contacten met allerlei overheden en instanties kunnen wij u deskundig van dienst zijn. Wij bieden alle advies, of dat nu juridisch is, op P&O-gebied of in relatie met de horeca. Want een goed beleid en een goede relatie met uw dorpsgenoten begint met de juiste informatie.

Kracht

De grote kracht van de FDG is de bundeling van kennis en ervaring waardoor niet iedereen zelf het wiel moet uitvinden: u profiteert

van elkaars kennis en ervaring, u krijgt de oplossing van de ander op een presenteerblaadje als tip, u haalt extra creativiteit en vakmanschap in huis en u laat zich inspireren door succesvolle voorbeelden elders uit de provincie. Via onze nieuwsbrief en andere publicaties houden wij u op de hoogte van actuele ontwikkelingen. Wilt u zelf een onderwerp bespreekbaar maken tijdens een ledenvergadering, dan staan wij daar voor open. Tot slot willen we via deskundigheidsbevordering bijdragen dat bestuurders en beheerders ook over langere tijd hun dorpshuis verantwoord kunnen runnen.

Lidmaatschap

De contributie van de Federatie Dorpshuizen Gelderland bestaat uit een basisbedrag en een toeslag, gebaseerd op het aantal inwoners. Dat levert voor 2011 de volgende tarieven op:

- 0 tot 500 inwoners: € 159,45
- 500 tot 1000 inwoners: € 225,05
- 1000 tot 2000 inwoners: € 277,60
- 2000 tot 3000 inwoners: € 318,80
- 3000 tot 4000 inwoners: € 349,70
- meer dan 4000 inwoners: € 409,40

Aanmelden of vragen

Het lidmaatschap van de FDG is voor elk multifunctioneel gebouw een eerste stap voor een goed en verantwoord beheer. Wilt u zich aanmelden of hebt u nog vragen, neemt u dan contact op met ons kantoor. Onze medewerkers Ria Willems (l) en Jolanda van de Logt (r) staan u graag te woord

De adviseurs van Spectrum CMO Gelderland (v.l.n.r.):

- John Smeets
(026) 384 62 64
j.smeets@spectrum-gelderland.nl
- Gerrit Kapteijns
(026) 384 63 08
g.kapteijns@spectrum-gelderland.nl
- Nicolette Verkleij
(026) 384 62 74
n.verkleij@spectrum-gelderland.nl
- www.spectrum-gelderland.nl

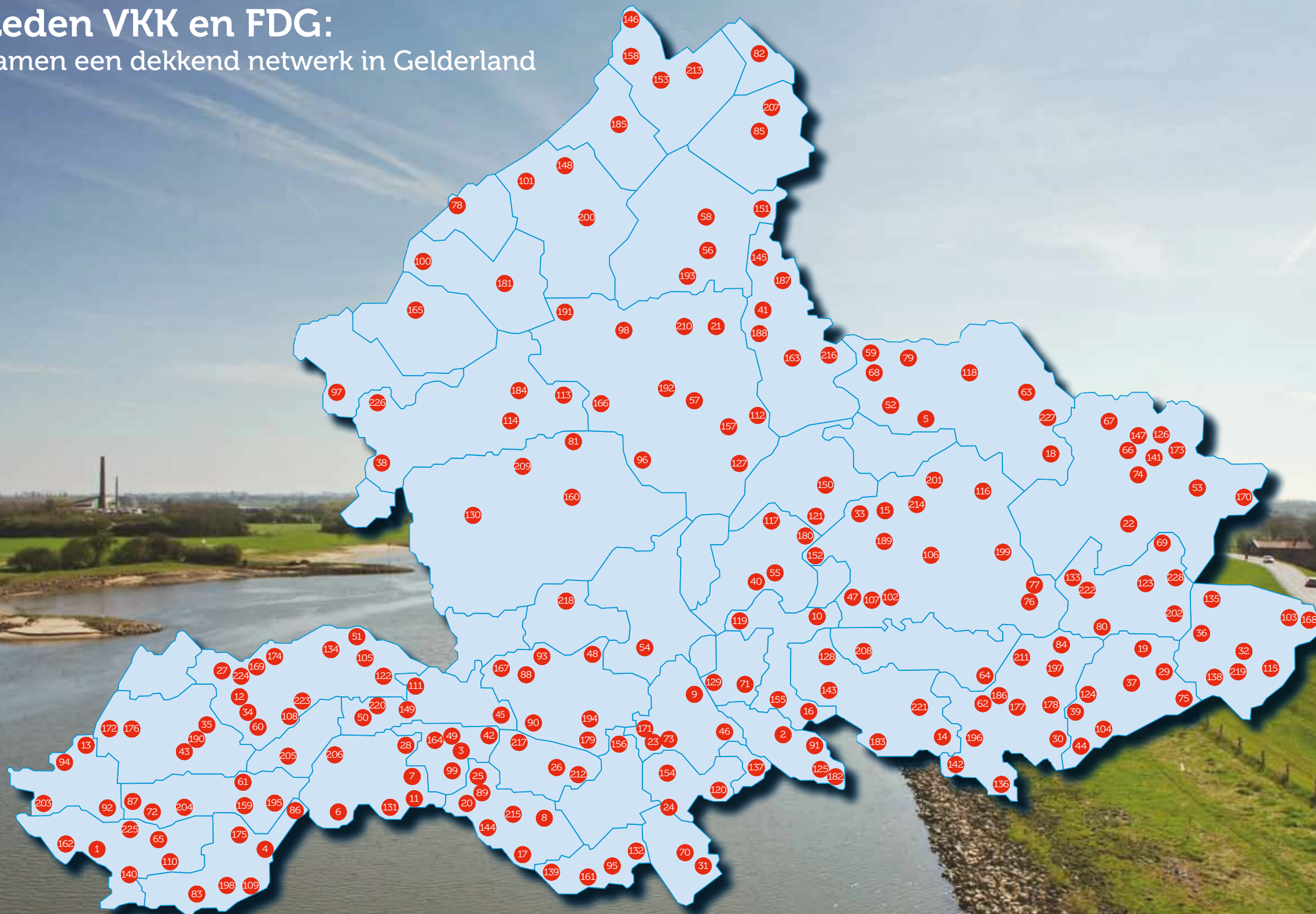
Bezoek- en postadres
Federatie Dorpshuizen Gelderland
Zuiderpoort 56
6605 HN Wychen
(024) 642 30 70
fvdg@xs4all.nl
www.federatie-dorpshuizen-gelderland.nl

Openingstijden kantoor

Maandag en dinsdag:	09.00 – 15.30 uur
Woensdag:	10.00 – 14.00 uur
Donderdag en vrijdag:	09.00 – 14.00 uur

Leden VKK en FDG: samen een dekkend netwerk in Gelderland

- 1 Aalst: Dorpshuis 't Gement
- 2 Aerdt: Ver. Dorpsraad Aerdt
- 3 Afferden: Kulturhus De Meent
- 4 Alem: Stg. Dorpshuis De Drie Linden
- 5 Almen: Stg. Dorpshuis Ons Huis | Ver. Almens Belang
- 6 Alphen: Dorpshuis De Hucht
- 7 Altforst: Dorpscomité Altforst | Ver. Dorpshuis de Uithof
- 8 Alverna: Stg. Dorpshuis Alverna Oase
- 9 Angeren: Ver. Dorpshuis Angeren
- 10 Angerlo: Centrum De Meent Angerlo | Wijkcoörd./Buurtpreventie Angerlo
- 11 Appeltern: Ver. Ontmoetingscentrum De Schuur
- 12 Asch: Dorpshuis Asch
- 13 Asperen: Stg. Dorpshuis Asperen
- 14 Azewijn: Stg. Dorpsraad Azewijn | 't Aschwinhuus
- 15 Baak: Baaks Belang
- 16 Babberich: Kulturhus De Borg | Ver. Dorpsraad Babberich
- 17 Balgoy: Stg. Dorpshuis Balgoy
- 18 Barchem: Ver. Contact Barchem
- 19 Barlo: Barlo's Belang
- 20 Batenburg: Stg. Dorpshuis De Hostert
- 21 Beemte Broekland: Buurt- en Belangenver. Beemte Broekland | Dorps-huisver. Ons Huus
- 22 Beltrum: Raad van Overleg Beltrum| Stg. Dorpshuis De Wanne
- 23 Bemmelt: Stg. De Kinkel
- 24 Berg en Dal: Gemeenschapshuis Kerstendal Berg en Dal
- 25 Bergharen: Dorpshuis De Zandloper
- 26 Beuningen: S.S.C.C. De Lèghe Polder
- 27 Beusichem: Dorpshuis 't Zoetzand
- 28 Boven-Leeuwen: Stg. Kulturhus Boven-Leeuwen (Stg. Kulturhus D'n Dulper)
- 29 Bredevoort: Ver. Ons Huis | Ver. Bredevoorts Belang
- 30 Breedenbroek/Voorst: Belangenver. Breedenbroek-Voorst
- 31 Breedeweg: Wijkraad Breedeweg
- 32 Brinkheurne: Brinkheurns Belang
- 33 Bronkhorst: Ver. Belangengroep Stad Bronkhorst
- 34 Buren: Ver. De Prinsenhof
- 35 Buurmalsen: Ver. Ons Eigen Gebouw
- 36 Corle: Stg. Corle's Belang
- 37 Dale: Ver. Voor Algemene Daalse belangen (DH Romienendal)
- 38 De Glind: Belangenver. De Glind | Multifunctioneel centrum De Glindster
- 39 De Heurne: Heurns Belang
- 40 De Steeg: Ver. Belangengemeenschap De Steeg en Havikerwaard
- 41 De Vecht: Ver. Plaatselijk Belang De Vecht e.o.
- 42 Deest: Ver. Dorpshuis 't Trefpunt
- 43 Deil: Stg. Dorpshuis 't Duifhuis
- 44 Dinxperlo: Stg. v. Maatschappelijk Welzijn
- 45 Dodewaard: Dorpstafel Dodewaard | Stg. Ons Dorpsleven
- 46 Doornenburg: Platform Doornenburg | Ver. Ontmoetingsc. Doornenburg
- 47 Drempst: Stg. Dorpshuis Gildehofke
- 48 Driel: Stg. Dorpsraad Driel
- 49 Druten: SCAD D'n Bogerd | Wijkcentrum De Doorkijk
- 50 Echteld: Stg. Dorpshuis Echteld
- 51 Eck en Wiel: Stg. Dorpshuis 't Ecksternest
- 52 Eefde: Dorpshuis Het Hart | Ver. Dorpsraad Eefde
- 53 Eibergen: Kulturhus 't Spieker | Stg. de Huve
- 54 Elden: Dorpsver. Elden
- 55 Ellecom: Stg. Dorpshuis 't Binnenhof
- 56 Ernst: Dorpshuis de Hezebrink | Ver. Emster Belang
- 57 Engeland: Stg. Behoud Natuur waarden Enken-Beekbergen
- 58 Epe: Stg. Kulturhus EGW
- 59 Epse/Joppe: Kulturhus Epse i.o. | Dorpsraad Epse/Joppe
- 60 Erichem: Dorpshuis Erichem
- 61 Est: Ver. Ver.gebouw Est
- 62 Etten: Ver. Comité Dorpsbelangen Etten
- 63 Exel: Belangenver. Exel e.o.
- 64 Gaanderen: Dorpsraad Gaanderen
- 65 Gameren: Stg. Dorpshuis Gameren
- 66 Geesteren: Geesterens Belang | Ver. Dorpshuis De Zunnekamp
- 67 Gelselaar: Gelselaars Belang
- 68 Gorssel: S.S.C.C. 't Trefpunt | Ver. Dorpsraad Gorssel
- 69 Groenlo: Stg. Cultureel-centrum de Bron
- 70 Groesbeek: S.T.E.P. Dorpshuis De Slenk
- 71 Groessen: Dorpshuis Groessen
- 72 Haaften: Ver. Dorpshuis Haaften
- 73 Haalderen: Platform Haalderen
- 74 Haarlo: Haarlo's Belang | Stg. 't Stieltjen
- 75 Haart: Haarts Belang | Dorpshuis De Ringkamp | Oranjever. Ons Genoegen
- 76 Halle: Halle's Belang | Stg. Dorpshuis de Korenaar
- 77 Halle-Heide: Belangen Ver. Halle-Heide
- 78 Harderwijk: Sociaal Centrum De Kiekmure
- 79 Harfsen: Ver. Plaatselijk Belang Harfsen/Kring van Dorth
- 80 Harreveld: Stg. Dorpsbelangen Harreveld | Ver. Dorpshuis 't Kempken
- 81 Harskamp: Harskamp's Belang | Stg. Dorpscentrum De Spil
- 82 Hatteren: Multifunctioneel Centrum de Marke
- 83 Hedel: S.A.D.H. Gelre's End
- 84 Heelweg: Heelwegs Belang
- 85 Heerde: Ver. Dorpshuis Heerde
- 86 Heerewaarden: Stg. Dorpsraad Heerewaarden | Ver. Dorpshuis De Vrijheid Heerewaarden
- 87 Hellouw: Dorpsbelangenver. Hellouw | Stg. Ver.sgebouw Hellouw
- 88 Hemmen: Stg. Dorpshuis De Oude School
- 89 Hernen: Stg. Ontmoetingscentrum De Mijlpaal
- 90 Herveld/Andelst: Stg. Dorpsbelangen Herveld-Andelst
- 91 Herwen: Herwen Actief | Ver. Dorpshuis/sporthal De Cluse
- 92 Herwijnen: Ver. Dorpsgemeenschap Herwijnen
- 93 Heteren: Stg. Dorpsraad Heteren
- 94 Heukelum: Stg. D.A.V.A. Dorpshuis Meeuwensteyn
- 95 Heumen: Verenigingsgebouw Terp
- 96 Hoenderloo: Stg.S.C.J. 't Dorpshuis| Ver. Hoenderloo's Belang
- 97 Holkerveen: Buurtver. Holkerveen
- 98 Hoog Soeren: Buurt- en belangenver. Hoog Soeren
- 99 Horsssen: Ver. Dorpshuis Horsssen
- 100 Horst/Telgt: Buurtver. Horst en Telgt | Ver. Ons Huis
- 101 Hulshorst: Ver. Dorpshuis De Wieken
- 102 Hummelo: Dorpsraad Hummelo
- 103 Huppel/Henxel: Stg. Huppel-Henxels Belang
- 104 IJzerlo: Ons Aller Belang IJzerlo
- 105 Ingen: Verenigingsgebouw Ingen
- 106 Keijsenborg: Dorpsraad Keijsenborg e.o.
- 107 Keppel/Eldrik: Dorpsraad Keppel Eldrik
- 108 Kerk-Avezaath: Bewonersver. Kerk-Avezaath | Dorpshuis De Avezathen
- 109 Kerkdriel: Stg. Sport en Manifestatiehal De Sportkreek
- 110 Kerkwijk: Stg. Dorpshuis Kerkwijk
- 111 Kesteren: Ver. Het Dorpshuis De Vicary
- 112 Klarenbeek: Ver. Klarenbeeks Belang
- 113 Kootwijk: Plaatselijke Belangenver. Kootwijk Vooruit
- 114 Kootwijkerbroek: Ver. De Essenburcht | Ver. van Plaatselijk Belang Kootwijkerbroek e.o.
- 115 Kotten: Stg. Kottens Belang
- 116 Kranenburg: Kranenburgs Belang
- 117 Laag Soeren: Stg. 't Sprengenhuis | Ver. Soerens Belang
- 118 Laren: Wakker Laorne
- 119 Lathum: Stg. Dorpshuis Het Gebouw
- 120 Leuth: De Vriendenkring schutterij/ beheerscommissie
- 121 Leuvenheim: Leuvenheims Belang
- 122 Lienden: Stg. Dorpshuis Het Gildehuis i.o.
- 123 Lieveelde: Lieveelds Belang
- 124 Lintelo: Lintelo's Belang | Stg. Vrienden van Kulturhus Lintelo
- 125 Lobith: Stg. Accommodatie-beheer Lobith Tolkamer
- 126 Lochuizen: Lochoezer Noabers
- 127 Loenen: Stg. beheer De Brink Loenen | Ver. Dorpsraad Loenen
- 128 Loil: Stg. Kontaktraad Loil
- 129 Loo: Stg. Dorpsraad Loo
- 130 Lunteren: S.S. C. V. Lunteren Westhoffhuis
- 131 Maasbommel: Ontmoetingscentrum De Hanze
- 132 Malden: S.S.C.C. Maldensteijn
- 133 Mariënveld: Mariënvelds Belang
- 134 Maurik: Ver. Dorpsbelang Maurik | Verenigingsgebouw 't Klokhuis
- 135 Meddo: Algemeen Meddo's Belang
- 136 Megchelen: Comité Leefbaarheid Megchelen
- 137 Millingen aan de Rijn: Stg. Burger Platform Millingen
- 138 Miste: Mister Belang
- 139 Nederasselt: Ons Huis Nederasselt
- 140 Nederhemert: Ver. het Dorpshuis de Gaarde
- 141 Neede: Gemeenschapsraad Neede
- 142 Netterden: Ver. Leefbaarheid Netterden
- 143 Nieuw Dijk: Ver. Leefbaar Nieuw Dijk
- 144 Niftrik: Ver.Gebouw De Waaijershof
- 145 Nijbroek: Dorpshuis De Arend | Plaatselijk Belang Nijbroek
- 146 Noordeinde: Dorpshuis 't Noordhuukien
- 147 Noordijk: Stg. Noordijks Belang
- 148 Nunspeet: Veluvine Nunspeet Beheer CV
- 149 Ochten: Stg. ontm. Centrum Ochten
- 150 Oeken: Wijkraad Oeken-Voorstonden-Broek
- 151 Oene: Ver. Oener Belang
- 152 Olburgen: Stg. Belang Olburgen Rha
- 153 Oldebroek: Ver. Kulturhus De Talter
- 154 Ooij (Ubbergen): Stg. De Sprong bv Horeca De Tweesprong
- 155 Ooij (Zevenaar): Dorpsraad Ooij
- 156 Oosterhout: Dorpshuis De Schakel | Ver. Dorpsraad Oosterhout
- 157 Oosterhuizen: Dorpsraad Oosterhuizen
- 158 Oosterwolde: Ver. Dorpshuis De Heerd
- 159 Opijnen: Dorpshuis Keijzershof
- 160 Otterlo: Otterlo's Belang | Stg. Dorps-belang Otterlo
- 161 Overasselt: Ver. Dorpsplatform Overasselt
- 162 Poederrijen: Dorpshuisbestuur Podarwic
- 163 Posteren: Posterenks Belang e.o.
- 164 Puiflijk: Stg. Dorpshuis Puiflijk
- 165 Putten:S. S.C. Accommodaties Putten
- 166 Radio Kootwijk: Dorpsraad Radio Kootwijk
- 167 Randwijk: Stg. Dorpsraad Randwijk
- 168 Ratum: Ratums Belang | Ver. gebouw Emma
- 169 Ravenswaaij: Stg. De Rozenhoek | Stg. Dorpsraad Ravenswaaij
- 170 Rekken: Belangenver. Rekken
- 171 Ressen: Ver. Dorpsbelangen Ressen
- 172 Rhenoy: Stg. Opwaarts Rhenoy DH. de Betuwepoort
- 173 Rietmolen: Gemeenschap Rietmolen | Stg. Dorpsaccommodatie Rietmolen
- 174 Rijswijk: Verenigingsgebouw De Hoekenburg
- 175 Rossum: Dorpshuis de Parel
- 176 Rumpst: Dorpshuis Albertine
- 177 Silvolde: Ver. Silvolds Belang
- 178 Sinderen: Ver. voor het Sinderens Belang
- 179 Slijk-Ewijk: Ver. tot instandhouding Dorpshuis Beatrix | Stg. Dorpsraad Slijk-Ewijk/Loenen
- 180 Spankeren: Belangenver. Spankeren | Stg. Dorpshuis Spankeren
- 181 Speuld: Buurtver. Speuld en Omstreken
- 182 Spijk: Stg. Actief Spijk | Stg. Dorpshuis Spijk De Lindehof
- 183 Stokkum: Stg. Dorpsraad Stokkum
- 184 Stroe: Dorpshuis De Hofstee | Plaatselijk Belang Stroe
- 185 't Harde: Ver. gemeenschapscentra 't Harde
- 186 Terborg: Ver. Terborgs Belang
- 187 Terwolde: Ver. Dorpsbelangen Terwolde
- 188 Teuge: Algemeen Belang Teuge
- 189 Toldijk: Stg. Ontmoetingscentrum Toldijk | Toldieks Belang
- 190 Tricht: Dorpsraad Tricht| Stg. Dorps-huis Tricht
- 191 Uddel: Dorpshuis Het Blanke Schot | Ver. Uddels Belang
- 192 Ugchelen: Ver. Ugchelens Belang
- 193 Vaassen:Stg. Dorpscentrum De Wieken
- 194 Valburg: Stg. Overlegorgaan Valburg | Dorpsraad Valburg en Homoet
- 195 Varik: Dorpshuis Varik en Heesselt, Toevershof
- 196 Varsselder: Stg. Gemeenschapshuis Varsselder-Veldhunten | Ver. Dorps-belang Varsselder-Veldhunten
- 197 Varsseveld: Ver. Varssevelds Belang
- 198 Velddriel: Stg. De Boxhof
- 199 Veldhoek:Stg.ver. gebouw Veldhoek (Ruurlo) | Veldhoeks Belang
- 200 Vierhouten: Dorpshuis Horsterhoek Vierhouten | Ver. Dorpsgemeenschap Vierhouten
- 201 Vorden: Stg. Dorpscentrum Vorden
- 202 Vragender: Ver. Vragenders Belang
- 203 Vuren: Cultureel centrum De Koels
- 204 Waardenburg: Stg. Dorpshuis De Koeldert
- 205 Wadenhoijen: Stg. Kulturhus de Kokkenhof | Ver. Leefbaar Wadenhoijen
- 206 Wamel: Stg. Vrije Tijdscentrum
- 207 Wapenveld: Ver. Dorpsbelangen Wapenveld
- 208 Wehl-Doetichem: Stg. Sport en Recreatie
- 209 Wekerom: Belangenver. Wekerom
- 210 Wenum-Wiesel: Dorpsraad WWNNA | Dorpsraad Wenum-Wiesel
- 211 Westendorp: Stg. Westendorphuis | Westendorps Belang
- 212 Weurt: Stg. Sociaal,Cultureel en Sport centrum De Kloosterhof
- 213 Wezep: Dorpshuis Wezep
- 214 Wichmond: Dorpsbelang Wichmond-Vierakker
- 215 Wijchen: Wijkver. 't Achterom Wijchen | Wijchen Noord | Wijchen Oost-OZO | Paschaisver. Wijchen | Wijkver. Wijchen West | Wijkver. Wijchen-Zuid
- 216 Wilp: Belangenver. Wilp e.o.
- 217 Winssen: Ver. Ontmoetingscentrum de Paulus
- 218 Wolfheze: Ver. Dorpsbelang Wolfheze e.o.
- 219 Woold: Woolds Belang
- 220 Yzendoorn: Ver. Ons Tehuis
- 221 Zeddam: Dorpsraad Zeddam
- 222 Zieuwent: Zieuwents Belang
- 223 Zoelen: Ver. Dorpshuis De Oude School
- 224 Zoelmond: Gemeenschapsruimte de Groene Eik
- 225 Zuilichem: Stg. Dorpshuis Den Ham
- 226 Zwartebroek: Ver. Dorpshuis-Zalen-centrum de Belleman | Plaatselijk Belang Zwartebroek/Terschuur
- 227 Zwiëp:Belangenvereniging Zwiëp
- 228 Zwolle: Stg. Contactgroep Zwolle

In deze inspiratiegids vindt u voorbeelden van dorpsontwikkelingsprojecten uit Gelderland en handreikingen voor de praktijk. De bijbehorende website www.dorpsontwikkeling.nl geeft meer achtergrondinformatie over de thema's en projecten.

Dorpsontwikkeling is een uitgave van de Stichting Werkorganisatie VKK-FDG

Stichting Werkorganisatie VKK-FDG
Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL ZELHEM
info@vkkfdg.nl
www.dorpsontwikkeling.nl

Vereniging Kleine Kernen Gelderland
Dr. Grashuisstraat 8
7021 CL ZELHEM
(0314) 63 11 68
info@vkk gelderland.nl
www.vkk gelderland.nl

Federatie Dorpshuizen Gelderland
Zuiderpoort 56
6605 HN Wijchen
(024) 642 30 70
fvdg@xs4all.nl
www.federatie-dorpshuizen-gelderland.nl